Homa
Baoro ka yama hanimetemone amake, Homa ka me kabonehe.

Hiyara amosa Baoro kaminematamonaka.

1 Baoro ama oke, Kirisito Sesowi nanarifa ama oke. Teoso owa ha nemari ama oke, hinaka yoyosebona owa. Owa yosehimari amaka, hiyara amosa okominabone owa.

2-3 Hibati ka hinaka yama hani ya he ati kakamina afa hiyara amosa me kaminemetemoneke, Teoso biti yosetehibona ati nari, e nima ne watatehibonaha, Tafi ka notitebonaha,

4 efe Sesowi Kirisito, e ka Hiti. Teoso hinamomatamonaka biti tohahari, kitahari, fare Teoso nima nari kanamori ya, yati namahari.

5 Teoso yahehimari amaka owa ni ya, Kirisito owa kasome karo. Owa ha nemari amaka, Kirisito ka yoyose ohahabone owa, tabora nafi ka me yoro tokana Teoso ati me nofibone karo, ati nima me ihi nabone mati, me ihi me awi ya Kirisito amosemona me nafi ati nibone karo.

6 Tera ha, nemari amaka, Sesowi Kirisito ka mebone me te.

7 Te ka yama hanibone amake, te nafi, Homa ka me te, Teoso ka me te tohaha te, tera nofahari, tera ha nari. E ka abi Teoso yahehibonaka te ni ya, e ka Hiti Sesowi Kirisito ya famahari. Tera me kakatomahaboneke.

"Faya amake", ati nematamonaka Teoso ni ya, mera wati nawahari.

8 Owati yana kani e naboneke ahi: "Oko Teoso
faya amake", one oke, Sesowi Kirisito ino otiha
owa. "Teoso faya amake", one oke, te nafi
okomina owa. Tabora nafi ka tera me kaminake,
Teoso ati nofi te nafihamone te.
9-10 Fara yama nima tera ha kani one oke
Teoso ni ya. Fara Teoso aate ni ohine oke,
okawahabone owa te ni ya, Teoso hinofi ya. Keye
amakere. Teoso owati kamitaka, onarifahari oko
kanamori ya, hiyara amosa okomina owa, biti
tamine.
11 Tera awinima oke kasiro ya, tera narifinima
ona owa, te kitibone karo Teoso Kanamori ehene.
12 E abe yayai nihabone eke, Teoso ati e nofaha
e.
13 Ota one mati, okomabone oni ka yama amo
ni fiya kani tamawake waha te ni ya, yama owa
kasawariha owa. Keye amakere. Tera narifinima
oke, haha me narifi nima, tabora nafi ka mati, te
wahihabone te.
14 Teoso ati okominebona ati nareka yama hani
me watoha me ni ya. Ati okomina onehibona ati
nareka, yama hani me watora me ni ya, me wini
yaboha mati.
15 Makoni hiyara amosa okomina onahabone
onahara oke te ni ya, Homa ka me te.

Teoso ati kitate amaka.

16 Obo bayike, hiyara amosa okominahaba
owa. Teoso ati kitate amaka. Teoso ati me nofaha
mera Teoso kasomebonaka, soteo me toha, soteo
me amara me toha, me na mati.
17 Teoso ati yati kamine hiwa namohimata-
monaka, ehene amosari. Ati e nofehibona ati
nareka. Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Haha Teoso ati me nofaha me sawihaboneke Teoso ni ya, Teoso ka me Teoso mera tonihari",

ati te amake.

Me ihi hiyarineke.

18 Teoso e watoke, winahari neme ya, me ihi hiyara me nafi kakoari. Yama hiyara hiri ni me fawa ra Teoso yokana wato era me nofakere.
19 Teoso hiwa namote amaka me ni ya. Teoso wato me nofehemenehe Teoso me watohene me amake.
20 Teoso yama nafi hiri nematamona amaka. Yama Teoso hiri hina me awaha Teoso nehimona me watohene me amake, Teoso kiti fawa terari. "Teoso owato okere", me ati na keye me hiri nineke.
21 Teoso me watokene Teoso amosemona me ati rihi, "Teoso faya amake", me ati rihi nineke. Makoni yama wati nawahi yokana me toharineke, me ati boti sokiha mati, Teoso ka yama me watora mati.
22 Yama me watohamone me ati na yama me watokere.
23 Teoso ahabatere me nofatera me amake. Teoso amose me nofara yama kanamori ta me nofate me amake, e ahabateha e kanamori toha, neme ka bani me kanamori toha, wami ka bani me kanamori toha, towisi me kanamori toha, na mati.
24 Makoni Teoso mera hiyaramakara. Ati yana namare ka me ka yibote amarawara me ahi narawineke, yama hiyara me nofaha mati me ati boti ya. Me aboni tohiyake Teoso ni ya.

25 Teoso ati me nofara keye ta miti me nofineke.
Teoso yama hiri nemata me nofarineke. Teoso
me nofara yama Teoso hiri hinaha ta me
nofineke, afa yama Teosomona me ati na mati.
Efe Teoso amosemona me ati ni fara tohate-
haboneke, me nafi. Ame.
26 Teoso me nofara Teoso ati watamare ka me
ihi hiyara nafiwaineke waha, me kokoma niba
watara mati. Me fanawi me makiti nofamara me
fanawi ta nofarawineke.
27 Me makiti me fanawi nofamara yama hi-
yara ya me abe hiri karawineke, fara me abe
nofarawa mati. Makoni Teoso me ihi hiyara
manakone nahabika.
28 Teoso wati nawahi me nofamari ka Teoso
ati watamare ka me ati boti tohiyi kitamisineke
waha, yama hiyara me hiri nibone karo.
29 Yama hiyara yoro tokana me hiri nineke.
Yinero me nofake kasiro ya. Me one ka yama
nima me ka yama nabone me ati, nineke. Me one
me nahabineke. Me one me me mono, nineke.
Me one me me keyeha nineke. Me one me
me kako nineke. Hiyara me kamina nawahare,
nineke.
30 Me one hiyaramone me ati, ke. Teoso me
nofarihi nineke. Me ati hamake me one ni ya.
Fara hine me kamini nofake, hine me kahiyara
mati. Yama hiyarabone me wati kanake, me hiri
hinahabonehe. Me ka abi me ati me nofarineke.
31 Yama wati nawahi me watokere. Yama me
hiri hinahabone me hinaha me hiri kere. Me one
me nofakere. Me yahakere.
32 Teoso ati me watoke, me ihi e na mera
nahabihibona ati nari. Teoso ati e ne ati amose
me watoke. Teoso ati me watokene yama hiyara

hiri ni me fawa kere. Me one ihi e na ahi me ihi amosamone me ati, nineke.

2

Yama hiyara manakone Teoso nahabika.

1 Tiwati e na tiwa awine tike ahi tika owa ni ya: "Tiwehene hiyakere", tina tiwa awine tike. Yama hiyara hiri tibisa tike fara tiwa. Fara yama hiyara tika owa hiri hinahamone tina hiri tibisa tike. Yama hiyara hiri tinamone tine tike fara tiwa, tika owa tikamina tiwa.
2 Teoso ehene amose e watoke, afa yama hiyara me hiri hina manakone nahabihari.
3 Tika owa ehene hiyaremona tina fainama te ehene kafamineke. Hasi tinahabone tini? Teoso tika yama hiyara manakone nahabirebona tini?
4 Teoso yahehi tiwa kakokabote remona tine ti? Teoso yahe ka tika yama hiyara tinofamarabone ati nareka. Afa yama tiwatorini?
5 Tika yama hiyara sa tosi tinofara tiwa awine tike. Makoni Teoso amo ni kobo ne ya tiwa kakotehiba amaka mata ya. Afa yama amo ni ya yama manakone nahabihibonaka, e hiri naro. Yama kamine ati fiya tonehiba watarebonaka.
6 Me ihi hiyara manakone nahabitehiba amaka. Me ihi amosa manakone ya mera kakawa, tehiba amaka.
7 Me one yama amosa hiri ni me fawa ra me ihi amosamone Teoso ati nebona me ati nineke. Fara me tohaha me tohatehabone me ati nineke. Fara me tohaha me tohatehaboneke, Teoso ati ehene.
8 Me one ta fara yama me hinofa me hiri na Teoso yama hinofa amara me hiri nineke,

yama hiyara me hiri na mati. Teoso mera kako
kitehibonaka.
9 Yama hiyara me hiri na me kokoriri
tehaboneke, yama nawaha me hiri na mati, me
nafi, soteo me toha, soteo me amara me toha na
mati.
10 Yama amosa me hiri na me ta me ihi
amosamone Teoso ati nebonaka. Teoso mera
kakatomehibonaka, soteo me toha, soteo me
amara me toha me na mati.

11 Fara hinama me tohineke Teoso ni ya, me
nafi, soteo me toha, soteo me amara me toha me
na mati.
12 Mowisei ka yama hani me kihara me ihi
hiyara me ahabatehaboneke. Soteo Mowisei ka
yama hani me kihakene me ihi hiyara manakone
Teoso nahabitehibonaka, me ka yama hiyara
Mowisei ka yama hani hikamini karo.
13 Hine ya Mowisei ka yama hani ati me kamita
Teoso ka me amakere. Mowisei yama hikamina
me hiri na me ta Teoso ka me tohawaboneke ati
ehene.
14 Soteo me amara Mowisei yama hikamina me
hiri nineke, me one, me ihi amosa mati, Mowisei
ati me mitara mati.
15 Fara me ati boti me ihi amosa kamininekе.
Me ati boti me ihi hiyara kamina nineke. Mowi-
sei ati hano kawanaka me boti ya, Mowisei ati
me mitara mati.
16 Teoso amo ni ya ati ehene Sesowi Kirisito
me nafi ihi hiyara manakone nahabitehibonaka,
me hikehemoharo. Sesowi Kirisito ehene e
nebonaka ahi fara hiyara amosa yama hikami-
naha nima, okominaharo yama nafi ka me ni ya.

Soteo tiha Mowisei ka yama hani ati nima tiwehene kere.

17 Soteomona tiwa tina tiwa ohiyara okibone. Mowisei ka yama hani Teoso ta nemona tinahara tike, soteo me ni ya. Teoso soteo mera nofehimona tina tinahara tike.
18 Mowisei ati ya tiwa me kanawani ka yama amosa tiwatoamone tine tike, Teoso yama hinofa tiwato tinahamone tina tiwa.
19 Yama tiwatoamone tine tike. Me noki awara me ka hawibone yofi tikanamone tine tike. Yama soki ya me nahoha me ka yama oyebone ta tinahamone tine tike.
20 Yama me watora me tikanawanamone tina tine tike. Matehe ka borofeso tihahamone tine tike. Yama nafi tiwatoamone tine tike, Mowisei ka yama hani tiwatoa tiwa.
21 Me one tikanawana tiwa tikanawanarara tike fara tiwa. Yama me botirabone me tina yama tibotine tike.
22 Me ka yibote amarawara me ahi rawarabone me tina tika yibote amara ahi tine tike. Yama kanamori hiyaramone tina me ka teoso taboro ka yama tibotine tike.
23 Soteo me te tohaha te ni ya Mowisei ka yama hani amosa Teoso ta nemona tina Mowisei ati tikatabarine tike. Tiwehene Teoso hiyaremona me ati nineke.
24 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Soteo me amara Teoso hiyaremona me ati nineke, te ehene",

ati ke.

25 Soteo tihi ka yama amosaboneke, Mowisei
ati nima tiwehene ni ya. Mowisei ati nima
tiwehene ri ya, fara soteo me amara me nima
tinahabone tike.
26 Soteo me amara Mowisei ati nima me ihi ni
ya fara soteo me nima me naboneke Teoso ni ya.
27 Mowisei ati ka yama hani me kihakerene me
ihi amosaboneke Teoso ni ya. Soteo tiha tikene
tiwa me fiya kanahaboneke. Me ihi amosa me ihi
tiwehene namoke tiwehene hiyara tiwa, Mowisei
ati tikiha Mowisei ati nima tiwehene ra tiwa.
28 Soteo me mese ya me mese tohaha soteo
yokana me amakere.
29 Soteo me boti nima me boti na me ta soteo
yokana me amake. E sowiri ataro kote wisi
na soteo yokana me e amaraboneke, e mese
ka yama tohi karo. E ati boti hano Teoso
nawate soteo yokana me e tohahabone eke. Afa
yama Teoso Kanamori hiri te amaka. E e ni
ya e amosamone Teoso ati nebonaka. Soteo
me e tohahamone me one ati na soteo me e
amaraboneke. Soteo yokana me e tohahamone
Teoso ati ne soteo yokana me e amake, fare Teoso
ati ya.

3

1 Soteo me e tohi ya yama amosara awineni?
Soteo me e tohaha e sowiri ataro kote ti nakosa
amosara awineni, Teoso ka e hano wataha e?
2 Soteo me e tohi ya yama amosaboneke. Teoso
ati ta nematamonaka soteo me ni ya.
3 Soteo me one ati hinofamarematamonaka.
Teoso yama hikamina hiri namareba ama?

4 Teoso ehene e terebonaka ahi. Me nafi keye
hiri ni ya Teoso ta keye hiri rebonaka. Teoso ka
yama hani ati e te amake ahi:

"Teoso tiwati yana na me nafi tiwa wato-
haboneke, keye hiri tira tiwa. Tiwehene
hiyaramone me ati ni ya me tinamoabone
tike, keye me hiri na mati",

ati ke.
5 Soteo me ihi hiyari ka Teoso yama hiyara hiri
tere me nafi hiwatowaha hika. Teoso amose me
hiwatowahe ya himataba Teoso soteo mera kako
amara, yama hiyara me hiri ni ya? E ati ya owati
tohineke.
6 Keye amake. Yama e ni ya ahi himata nima e
nafi ehene hiyara manakone Teoso nahabi tehiba
amara?
7 Ha owa keye hiri oni ya Teoso ta keye hiri
re me nafi hiwatowahebonaka. Amosatehimona
me nafi hinehibonaka. Himataba owehene
hiyaramone Teoso ati neba amara?
8 E ati e nibana ahi: "Hima yama hiyara e
hiri nahi, me nafi Teoso kahiyariba karo", e ati
nibana? Me one otara kamininekе, ota ati e
namone me ati na mati, keye me hiri na mati.
Yama amosa awineke, Teoso mera kako karo afa
mati.

E nafi yama hiyara kihake.

9 Himata nima e ati ribe? Soteo me ota
toha ota amosi fiya tona ota awineni ha ota?
Soteo me amara me amosi yokana tohara me
awineni? Ota amosi mati tohakere. Hibati ya
yama okominahara oke, me nafi ihi hiyari ka

yama, soteo me toha, soteo me amara me toha me na mati.
10 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Me ihi amosaba me watakere, me nafi.
11 Yama me watohaba me watarihi ke. Teoso me siba naba me watarihi ke, Teoso ya me tabahaba mati.
12 Teoso ya me tabi nofamakere, me nafi. Me nafi hiyakere. Me ihi amosaba me watakere.
13 Me inohoti me awa tokani ya yama bataha nahaboneke fara tama inohoti nima. Me ati yana na me one me keyehaboneke. Me ati komahaboneke, fara maka inohoti kome nima.
14 Me ati hiyatera me amake, yama bitaha nima me ati na mati,
15 me abe waka ni nofaha mati,
16 me one me me kokoriri niha mati,
17 me one me me katoma mati,
18 Teoso me nakomera mati",

ati ke.
19 Teoso ka yama hani soteo mera hiyarake, soteo me hikihi karo. Makoni afa yama hani soteo mera kaminake. Faya soteo me ati yana naba wataraboneke, me ihi amosamone me ati na mati Teoso ni ya. Makoni me nafi yama hiyara kihahamone Teoso ati ka, soteo me toha, soteo me amara me toha na mati.
20 E e naba watakere, Mowisei ati nima e ehene nabana, Teoso ka me era tonihabona karo. Mowisei ati e mita e ka yama hiyara e watohabone eke.

Teoso ka me e tohake, Sesowi ati e nofi karo.

21 Faya Teoso hiwa namohimatamonaka waha
ehene amosari, ati yati kaminari, Mowisei ka
yama hani ihi amararo. Mowisei Teoso ati
yatiteba kaminematamonaka. Teoso ati kakam-
ina me ati toha nemetemoneke.
22 Teoso ehene amose hiwa namohimatamon-
aka, Sesowi Kirisito ta nari, e ni ya, e nafi, soteo
me toha, soteo me amara me toha, na me e,
Sesowi ati e nofaha e. Fara yama Teoso hinofa
Sesowi hiri nematamonaka.
23 E nafi ehene hiyakere. Yama amosa e hiri
nabone Teoso hina e hiri kere.
24 Manakobisa Kirisito Sesowi e ka yama hi-
yara manakone nahabihimatamonaka. Makoni
Teoso ka me e tohawahamone Teoso ati ka hine
ya, yahe karo, yama manakone e nawatara e.
25 Sesowi Kirisito ahabe Teoso hinamomata-
monaka, e ehene hiyara manakone nahabihari,
ati e nofahari. Teoso ehene e ne ehene amose
hiwa namohimatamonaka, hibati ka me ihi hi-
yara manakone awarari, yawakabote rari.
26 Teoso hiwa namo, nematamonaka, ehene
amosari, hibayata ya. Haha Sesowi ati me
nofawaha Teoso ka me tohawake waha, Teoso
ati ehene.
27 Makoni era e kahiyaterabone eke, e ati e na
e ahi: "Mowisei ati ya owehene tohi ka Teoso ka
me ka owa ama oke", e ati terabone eke. E ati e
nabone eke ahi: "Teoso ka me ka owa ama oke,
Sesowi ati onofi karo", e ati nabone eke.
28 Teoso ka me era tonihebonaka, Sesowi ati
e nofaharo. Teoso ka me Teoso era toniheba e
wataterabone ke, Mowisei ati nima e ehene naro.
29 Me ihi e na me nemenehe, Teoso soteo me
amara me ka Teoso toharena amaka. Hine ya

soteo me ka Teoso tohehina amaka. Keye amake haro. Teoso soteo me amara me ka Teosobisa amaka.
30 Teoso oharite amaka. Soteo Teoso ati yati me nofi ya Teoso ka me tohahaboneke. Soteo me amara Teoso ati yati me nofi ya Teoso ka me toha naboneke Teoso ati ehene.
31 Mowisei ati ota nahabihaba ota ama, Sesowi ati me nofahabone me ota hiyara ota? Mowisei ati ota nahabiraba ota awineke. Mowisei ni ya Teoso ati kamine ati e nofehibona ati nematamonaka.

4

Abarao nima e nabone eke.
1 Ota ka iti Abarao tamine e kaminahi waha. Himata nima nemata amara?
2 Abarao yama amosa hiri ne ka Teoso ka me ka owa hinihemata ama? Abarao yama amosa hiri nemona ati ne atiba yana rematamonaka Teoso nokosi ya.
3 Teoso ka yama hani ati e nineri?

> "Abarao Teoso ati nofehimatamonaka. Makoni Teoso ka me ka owa Teoso hinihematamonaka",

ati ke.
4 Yama e ahi na e ka yama ahi ni manakone bataro ta te amaka e ni ya. Yinero ta hine hinita amakara, yama ahi ni manakone tohahari.
5 Teoso ka yamaba e ahi tera e amake, Teoso ka me era toniheba e. Yama amosa e hiri ra eke, Teoso ka me e tohahaba e. Yama hiyara e hiri

na eke. Teoso ati e nofi ta ya, Teoso ka me era
tonihebonaka.
6 Tafi ati e nematamonaka ahi bisa: "Me ka yama
amosaba watakerene me yayai naboneke, Teoso
ka me hiniha mati", ati nematamonaka.
7 Ati e nematamonaka ahi:

"Me ihi hiyara me ihi Teoso wati nawaha-
materebona ati ne ya me yayai naboneke,
me ihi hiyara sa tose ehene.
8 Me yayai naboneke, me ihi hiyara ya Teoso
ati katamowahame ya",

ati nematamonaka.
9 Soteo hinama meba me ama, me yayai nabone
mati, me sowiri atari kote wisi na mati? Soteo
me amara me yayai naba me wataraba me ama?
Hibati ya Abarao okominahara oke, Teoso ka me
ka owa hinihari, Teoso ati nofe kari.
10 Teoso ati e ne ya fahi, himata nima Abarao
nemata amara? Abarao sowiri ataro wisi nakose-
mata ama? Abarao sowiri ataro wisi nakosare-
matamonaka fahi, Teoso ati yana ne ya.
11 Abarao Teoso ka me ka owa hinihemata-
monaka, he ati nofe kari, sowiri ataro wisi
nakosarahari mata. Manakobote sowiri ataro
wisi nakosematamonaka Teoso ati ehene, me
nafi hiwatobona kari, Teoso ka tohahari. Makoni
Teoso ati me nofaha me nafi ka iti Abarao tohate
amaka, me sowiri atari wisi ra mati. Teoso ati
me nofaha me amosamone me hine hike, he ni
ya.
12 Me sowiri atari kote wisi na me ka iti toha
naka, sowiri ataro wisi nakosarahari mata, Teoso
ati nofehi nima me na mati.

13 Abarao Mowisei ka yama hani kihare amosemona Teoso hinehimatamonaka, Teoso ati nofe kari. Makoni yama tamaha Teoso ta nebona ati nematamonaka he ni ya, hinaka noti me kabone toha naro.
14 Soteo me ati amake haro: "Mowisei ka yama hani ota kihaha ota ka yamabone Teoso ta nebonaka". Soteo me ati amosemenehe Teoso keye hiri nenamata awaka, Abarao hiyarari. Soteo me ati amosemenehe e amosarehene e awineke Teoso ni ya, Teoso ati e nofi ya. Keye amake.
15 Mowisei yama nafi hikamina hiri ni e watotera amake. Makoni Teoso era kakote e amake. Mowisei ka yama hani wataremenehe era e watorene e amake, Mowisei ati e hiri ra e.
16 Teoso ati me nofaha me ta me ka yamabone Teoso ta te amaka, ta hinahabone hinehemete. Yama hinita ta te amaka, yahahari. Abarao ka noti me nafi kakawate amaka. Mowisei ati me kihaha mera kakawa, Mowisei ati me kihara mera kakawa, tehi amaka, Teoso ati nofi me oharia mati, fare Abarao nima. E nafi ka iti amaka, soteo me ota toha, soteo me amara me te toha, na e.
17 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Tabora nafi ka me ka ititeba ama tike owati ihi",

ati te amake. Abarao e ka iti amaka, Teoso ati ya. Era hiri nami watote amaka, efe, Teoso. Yama watara hiri te amaka. Efe ati Abarao hinofematamonaka.
18-19 Teoso ati e nematamonaka ahi Abarao ni

ya:

"Tika noti me tamatehaba ama tike",

ati nematamonaka. Abarao hiwa watohimatamonaka, e abowi nima nari, hinaka ano 100 tohinima naro. Sara kahiwihinara wato nematamonaka. Afa yama watokana Teoso keye hiri remona ati nematamonaka. Yama Teoso hikamina noki nematamonaka, Teoso ati nofi fawa rari, ati nofi fare tohasa hinahari. Makoni tabora nafi ka me ka iti tohawematamonaka fare Teoso atimatamona nima.
20 Teoso ati mite Teoso ati nofi fawa re ati nofi fare hihasa hinehimatamonaka. Teoso amosemona ati nematamonaka.
21 Teoso kitehimona ati nematamonaka, yama hikaminaha hiri nebonaha.
22 Afa yama ihi Abarao Teoso ka me ka owa hinihematamonaka.
23 Amosemona Teoso hinehimatamonaka, Teoso ka yama hani ati te amake. Afa yama hani kote Abarao kamini oharikere.
24 Era kamina nineke. Teoso ka me era tonihebonaka, ati e nofahari, Teoso e ka Hiti Sesowi ahabe hiri namahari.
25 E ka yama hiyara ihi Sesowi ahabematamonaka Teoso ati ehene. Yati nama nematamonaka, Teoso ati ehene bisa, Teoso ka me era tonihabona karo.

5

Teoso ka me era tonihawahaka.

1 Kirisito ati e nofi ka Teoso ka me era tonihawahaka. Makoni Teoso era kakomakara waha, e ka Hiti Sesowi Kirisito ehene.

2 Teoso yahaka waha e ni ya, Sesowi ati e nofi
karo. E yayai ke, yama e noki na e, e amosi
yokana tohawaibone ka yama, Teoso ya e tabi
ya.
3 E yayai, nineke hibayata ya, yama nawaha e
hiri na e. Yama nawaha e hiri ni ka e kitahabone
eke. Makoni e yayai nineke.
4 E kiti ya Teoso e ehene nofehibonaka. E
ehene Teoso nofe ya e noki nebonaka.
5 E noki ne ya era keyeharehibonaka. Afa
yama e watoke e ati boti ya, Teoso era nofe karo
kasiro ya, Kanamori ta ne karo e ni ya.
6 E kitiba watari ya Kirisito ahabematamon-
aka, era kasomebonaha, yama hiyara e hiri na
e, e nafi.
7 E tamara ahababone ati naboneke, e ka owa
amose e kasomabone e.
8 Kirisito ta ahabematamonaka, era kasome-
bonaha, yama hiyara e hiri na e. Makoni Teoso
e watoke, era nofahari.
9 Teoso ka me era tonihaka, Kirisito ahabe
ehene. Teoso era kasoma tehiba amaka, Kirisito
ehene.
10 Hibati ya Teoso e nofaramaro e amake.
Manakobote Teoso ati somawamemarika e ni ya,
biti ahabe kari. Era kasoma nebonaka, biti yati
name ehene.
11 E yayai, nineke, Teoso ya e tabi karo, e
ka Hiti Sesowi Kirisito ehene. Ehene Teoso ati
somawamemarika e ni ya.

Atao nima Kirisito nematamonaka.

12 Atao yama hiyarateba hiri ni yana kanehi-
matamonaka. Ehene hiyare e ahabiteba yana

kana nematamonaka. Atao nima e nineke, e nafi.
E ehene hiyari ka e ahabate e amake.
13 Mowisei ka yama hani watari ya mata me
ihi hihiya toharemetemoneke. Me ihi hiyara me
ihi Teoso wati nawarematamonaka, ati yana re
karo mata. Teoso ati yana re ya e ka yama hiyara
wati nawaharehibonaka.
14 Mowisei watare ya mata Atao nowati ka
me ihi hiyaremetemoneke, Atao ka yama hiyara
nima me ka yama hiyara ra mati, Teoso ati me
mitari karo. Teoso ati me mitara me ahaba
nemetemoneke, me nafi.

Atao Kirisitoteba nima nematamonaka.
15 Me nafi ahabemetemoneke, e ka owa ohari
ka yama hiyara ihi, Atao. Teoso yama amosa
ta nematamonaka me tamaha me ni ya, e ka
owa ohari yahehi ehene, Sesowi Kirisito. Teoso
ka yama amosa e remetemoneke, Atao ka yama
hiyara nima. Teoso yahehimatamonaka kasiro
ya, Sesowi Kirisito ta nari.
16 E ka owa ohari ka yama hiyara ihi Teoso
mera kakomatamonaka. Yama amosa Teoso ta
hina e remetemoneke ahi. Me tamaha me ihi
hiyara me ihi Teoso wati nawahamarematamon-
aka, Kirisito ta ne kari.
17 Me nafi ahabemetemoneke, e ka owa ohari
ka yama hiyara ihi. Me tamaha me kitabisate-
boneke Teoso ya me tabaha mati e ka owa ohari
ehene, Sesowi Kirisito, Teoso yahi me nofaha
mati, me amosi tabiyo me awaha mati Teoso ni
ya.
18 Yama hiyara oharia ihi me nafi Teoso kako-
matamonaka. Yama amosa oharia ihi me ihi
hiyara me ihi Teoso wati nawahamarebonaka,

me nafi, he ya me tabatibone karo.
19 E ka owa ohari Teoso ati tokatabare ka me
ihi hiyaramone Teoso me hinehemetemoneke,
me tamaha mati. E ka owa ohari Teoso ati
tokatabe ka me tamaha me amosaboneke Teoso
ni ya.
20 Teoso Mowisei ati ta ne ka e ka yama
hiyara tonafiemetemoneke. Yama hiyara tonafi
ya Teoso yahi tonafi nematamonaka.
21 Me nafi ahabemetemoneke yama hiyara
ihi. Teoso yahe hinaka mera tonihaka, me
ahabamaterabone mati, e ka Hiti Sesowi Kirisito
ehene.

6

E tohawabone eke.

1 Himata nima e ati ribe waha? Yama hiyara
hiri ni fara e tohibana, Teoso yahi nafimisaba
karo?
2 E ehene e rabone eke ahi. Sesowi e nofawaha
e ahabamaro e amake yama hiyara ya, yama
hiyara e kakosaha e. Yama hiyara ya e tabasa
nibana?
3 Yama te watorini? Faha ya te bokaha Kirisito
Sesowi ino ya, te ahabete teke, fare Kirisito nima.
4 Kirisito ya e tabaha e ahaba Kirisito
kamowami ya e kamowami tabahamaro e
amake, faha ya e bokaharo. E ahabamaro eke,
e yati namibone karo, Kirisito nima. Ahabe
yati namehimatamonaka, bati ati ehene, bati
kitahari. Kirisito yati name tohawematamonaka.
Faya e tohawabisabone eke yama hiyara hiri ni
e fawa na e.

5 He ya e taba e ahaba, e yati nama nabone
eke, he ya e tabaha e.
6 E ati boti bote ahabamaroke awa ya, he ya
tabaharo, e ati boti yama hiyara hiri na kitamari-
bone karo, yama hiyara era yosemaribone karo.
7 E ahaba yama hiyara era yosematerabone
eke, Teoso era kasome e.
8 Kirisito e tabi kahabimaro amaka. Makoni e
yati nami katabiboneke.
9 Kirisito e watoke, yati namahari. Ahaba-
materebonaka. Ahabamihinaterebonaka.
10 Ahabematamonaka e ka yama hiyara ihi,
ahabamaterabona karo. Yati name Teoso yama
hinofa hiri ni fawa kara.
11 Fare Kirisito nima te nabone teke. Yama
hiyara te hiri namarabone teke, e abohi nima te
na te. E yati na nima te nabone teke, Teoso yama
hinofa te hiri na te, Kirisito Sesowi ya te tabaha
te.
12 Makoni yama hiyara te abono yoserabone
teke. Te abono yama hinofa te hiri rabone teke.
13 Tera te ta rabone teke yama hiyara ya, yama
hiyara te hiri nabone te, te abono kote ya. Tera te
ta nahi Teoso ni ya. Te ahaba te yati namineke,
te yati ni yokana tohaha te waha. Tera te ta nahi
Teoso ni ya, yama amosa te hiri naba te.
14 Yama hiyara tera yoseraboneke. Mowisei ati
tera yosekara. Teoso yahi tera yoseka.

Teoso ka yama aahi me e amake.

15 Yama hiyara e hiri nibana, Mowisei ati era
yosere e, Teoso yahi era yosehi e? Yama e na
hiyakere.

16 Yama te watorini? E ka owa yama hinofa
e hiri nabone era e ta ni ya he ni ya, hinaka
mebone eke, hinaka yama aahi mebone me e.
Yama hiyara ya era e ta ni ya e ahababa e amake.
Teoso ati e tokatabi ya e ehene amosabone eke
Teoso ni ya.
17 Teoso faya amake, one oke, tera wati owahi
karo. Taiti ya yama hiyara ka yama aahi
memete te amake, Teoso ati te watori ya mata.
Manakobote tera me kanawana Teoso ati ya,
Teoso ati te tokatabehemete teke, Teoso te nofaha
te, te ati boti ya.
18 Yama hiyara ka yama aahi me te tohamare-
hemete teke. Yama amosa ka yama aahi me te
tohawaineke waha.
19 Bofe ka yama okomina oke, owati wato
yokana te tohibone karo. Te abono te ta nemete
teke yama hiyara ya, yama hiyara ka yama aahi
mebone me te, yama hiyara hiri ni te oharia
te. Manakobote yama amosa ya te abono te
ta nabone teke, yama amosa ka mebone me te,
yama amosa ka yama aahi mebone me te. Te
ehene e ni ya Teoso ka mebone me te tohahabone
teke.
20 Hibati ya yama hiyara ka yama aahi me te
toha yama amosa tera yoseremete teke.
21 Afa yama te hiri na ihi te nohoho nemete
teke. Afa yama ya te kokoma nineke waha. Afa
yama ihi e ahabate amake.
22 Yama hiyara ka yama aahi me te tohamakere
waha. Teoso ka yama aahi me te tohawake waha.
Teoso te narifa Teoso ka mebone me te amake.
Yama toyabo ya Teoso ya te tabatehaba te amake

fara yama tohaha ya.
23 Haha yama hiyara me hiri na me
ahababoneke, me ka yama hiyara manakone
Teoso nahabi karo me ni ya. E ka Hiti Kirisito
Sesowi ya me tabaha me ta me sawitehaboneke
Teoso ni ya fara yama tohaha ya. Afa me ihi
amosa manakone amaraboneke. Hine ya Teoso
ehenebonaka, hinofi karo. Yama hinitaboneke.

7

E yaka ke Teoso Kanamori ka hawi ya.

1 Ota one mati, Mowisei ati te watoke. Yama
te watorini haro? Mowisei ati era yoseka, e
ahabamataraha e mata.
2 Fanawi fanaha nima e nineke. Maki sawisa
ne fanawai ya Mowisei ka yama hani ati hi-
yaraboneke. Maki ahabe ya fanawai ya Mowisei
ka yama hani ati hiyaraba wataraboneke.
3 Maki sawisa ne fanawai ya yama hiyara hiri
namone me hinahaboneke. Maki ahabe fanawai
ya me atiba wataraboneke, yama hiyara hiri
namone me ati na me ati. Mowisei ka yama hani
hiyoseraboneke.
4 Te e nineke, te ahaba te, Kirisito kihi. Mowisei
ati tera yosemakara waha. Kirisito ka me te
amake waha, Kirisito yati namahari. Yama
amosa e hiri nawahabone eke Teoso e narifa e.
5 Hibati ya e ati boti hiyara era yoyose to-
hamaro e amake, Kirisito ka me e tohara e mata.
Yama hiyara e hiri rabone Mowisei ka yama hani
ati na Mowisei ka yama hani ati e miti ka yama
hiyara hiri ni nafimisi tabiyo e awahamaro e
amake mata ya, e ati boti hiyari karo. Kirisito

ati e nofawaremenehe e ahabenemete e amake
e ka yama hiyara ihi.
6 Mowisei ati era yosemawahakara waha,
Kirisito ya e ahabi katabi karo. Teoso e nari-
fawahineke waha, e yaka na e Teoso Kanamori
ka hawi ya. E yaka namakere Mowisei ka hawi
bote ya.

Mowisei ati yama hiyara ama?

7 Himata nima e ati ribe waha? Mowisei ati
yama hiyara ama? Mowisei ati yama hiyara
amakere. Mowisei ati owatoremenehe, oko
yama hiyara owatorehene ama oke. Mowisei ati
e nematamonaka ahi:

"Me one ka yama aawawa tirahabone tike",

ati nematamonaka. Mowisei ati omitare-
hemenehe, oko yama hiyara owatorehene ama
oke, me one ka yama aawawa ona owa.
8 Yama hiyara nafimisahamaro amake Mowisei
ati ka yama hani ihi. Mowisei ati omita me
ka yama aawawa onahamaro ama oke, yama
tamaha yoro tokanaro. Mowisei ati ka yama
hani e kihari ya yama hiyara kitarene amake e
ni ya.
9 Mowisei ati omitari ya ohabarehene ama oke.
Mowisei ati omiti ka yama hiyara yanahamaro
amake,
10 ohabibani karo. Mowisei ati era kakasoma-
mona onehimari ati era nanabowa amaka.
11 Yama hiyara owa keyehemete ama oke Mowi-
sei ati ya, owa nahabihabonehe.

12 Mowisei ati Teoso ati amaka, ati amosari mata
ya.

*Oko yawi nafike, Teoso yama hinofa hiri ona-
habone ona owa.*

13 Mowisei ati amose owa nahabi awa? Keye
amake. Yama hiyara owa nahabihamaro amake
Mowisei ati ya, ati amosari. Yama hiyara Mowi-
sei ati namohimatamonaka, awihinahabonehe.
Yama hiyara habosia kihahamaro amake mata
ya, Mowisei ka yama hani ihi.
14 Mowisei ati e watoke, ati Teoso ati tohahari.
Ha owa Teoso ka ama okere. Bofe ka ama oke.
Yama hiyara ka ama oke, yama hiyara ka yama
aahi ohaha owa.
15 Yama owato okere, hiri onaharo. Yama
hiri onahabone ona yokana hiri okere. Yama
onofaraha ta hiri oke.
16 Yama hiri orahabone ona hiri ona, Mowisei
ati amosemona one oke.
17 Owehene amakere. Yama hiyara ihi amake,
sawiharo owa ni ya.
18 Yama amosaba sawikere owa ni ya, owati
boti hiyara owa. Yama amosa hiri onahabone
hiri ni owato okere.
19 Yama hiri ona fa amakere, hiri onahabone
onaharo. Yama hiyara hiri orahabone ona yama
hiyara hiri ni fawa okere.
20 Yama hiri orahabone hiri one oke. Makoni
owehene amakere. Yama hiyara ihi amake,
sawiharo owa ni ya.
21 Yama owatowaha oke. Yama amosa hiri
onahabone ona yama hiyara sawineke owa ni ya.
22 Teoso ati onofa oke kasiro ya owati boti ya.

23 Teoso ati onofa okene oko abono Teoso
yoserihi ka. Yama hiyara ta oko abono yoseke.
Yama hiyara owati boti wete ke, owati boti mono
naro.
24-25 E one oke ahi: Owati boti ya Teoso onarifa
oke, yama hinofa hiri onahabone ona owa. Oko
abono ya yama hiyara onarifa one oke. Oko yawi
nafike. Oko abono owa nahabihaboneke. Hibake
owa kasomeba ama ori? Teoso faya amake, one
oke, e ka Hiti Sesowi Kirisito ino hiri ona owa,
owa kasomari.

8

Teoso Kanamori yama hinofa e hiri ke.

1 Makoni Kirisito Sesowi ka mera Teoso kako-
marebonaka.
2 Teoso Kanamori owa tisehimari amaka,
Kirisito Sesowi ka ohi karo. Yati owahamaro oke
Teoso Kanamori ehene. Yama hiyara owa yose-
mawahakere waha. Owa nahabimaraboneke.
3 Mowisei ati era kasomatere amaka, e ati boti
hiyara ihi. Teoso ta era kasomematamonaka, biti
ta nari. Ati ehene biti e ka owa tohawehimata-
monaka, ahabebonaha, e ehene hiyara man-
akone nahabihibonaha. Kirisito ahabe Teoso
hikakomatamonaka, e ka yama hiyara weye
nari,
4 Teoso yama hinofa e hiri nabone e. E ati
boti hiyara yama hinofa e hiri namakere. Teoso
Kanamori yama hinofa e hiri nineke waha. Faya
Mowisei ati amose nafi e hiri nineke waha.
5 Me ati boti hiyara me ati boti yama hinofa
me hiri na me ati boti hiyara ka yama me wati
nawahake. Teoso Kanamori yama hinofa me hiri
na Teoso Kanamori ka yama me wati nawahake.

6 E ati boti hiyara era nahabite amake. Teoso
Kanamori e ati boti yose ya Teoso ya e taba-
habone eke. Teoso era kakomarebonaka.
7 E ati boti hiyara Teoso mono ke, Teoso
yama hinofa hiri raro, Teoso yama hinofa hiri
hinararo.
8 Me ati boti hiyara me ati boti yama hinofa me
hiri na me amosihinaraboneke Teoso ni ya.
9 Ha te ta te ati boti hiyara te ati boti yama
hinofa te hiri kere, Teoso Kanamori ka me te
tohi karo, winahari te ni ya. E ka owa Kirisito
Kanamori kihare Kirisito ka amakara.
10 Kirisito te ni ya sawihi te abono abowi
tohake, yama hiyara ihi. Te kanamori ta yati ke,
Teoso ehene amose karo.
11 Teoso Kanamori Sesowi hiri namehi efe
winaka te ni ya. Makoni Teoso Kirisito hiri name
efe te abono hiri namehibonaka. Afa yama Teoso
hiri nebonaka Kanamori ya, Kanamori winahari
te ni ya.

12 Makoni e ati boti hiyara e ati boti yama
hinofa e hiri rabone eke.
13 Te ati boti hiyara te ati boti yama hinofa
te hiri ni ya te ahababa te amake. Teoso
Kanamori yama hinofa te hiri ni ya, te abono ka
yama hiyara te nahabihabone teke, Teoso ya te
tabahabone te.
14 Teoso Kanamori yama hinofa me hiri na
Teoso biti me amake.
15 Taiti ya Teoso te nakomehemete te amake.
E ka owa yama aahi tohehi hiti nakomehi nima
te nemete teke. Te watomakere waha, Teoso
Kanamori kake karo te ni ya. Teoso Kanamori
ehene Teoso biti me te amake waha. Ehene e ati

e ke ahi: "Aba, abi", e ati ke, e ati kitaha e.
16 Teoso Kanamori e kanamori ya famehi era
hiyaraka, Teoso biti memone era ati nari.
17 Teoso era kakawatehibonaka yama amosa
ya, biti me e tohi karo. Fare Kirisito kakawi nima
e kakawi nabone eke, yama nawaha e hiri ni ya,
fare Kirisito nima. E amosi mati tohahabone eke
fare Kirisito nima.

Yama toyabo ya e amosi mati tohahabone eke.

18 Yama nawaha e hiri nineke mata. Hine
tohake. Yama toyabo ya Teoso era namotehi-
bonaka e amosi mati tohaha e mata ya fahi.
19 Yama nafi Teoso hiri hinehemete yama noki
nineke, Teoso biti mera awahabonehe, me amosa
mati, Teoso mera namo ya.
20-21 Teoso yama hiri hinehemete tofiyoke.
Yama amosa Teoso hinofa hiri ni watokere. Fara
ati ihi amakere. Teoso ati ehene amaka. Yama
noki nabone Teoso hinehemetemoneke, Teoso
hinataminabonehe, fare biti me nima nabonehe.
22 Yama e awake, tofiyoaharo. Sokoko ke,
fanawi tori kome yana tona sokoko ni nima.
23 Teoso Kanamori ta nemari amaka e ni ya,
era e watobone karo, Teoso biti me e tohaha e.
E hawa tohakere mata. E sokoko nasa ke yama
e noki na e, Teoso era okatao nawahebona e. E
abono kasomebonaka.
24 Era kasome e noki ne e noki nasa naka.
Yama e awaha e noki kere.
25 Yama e awara e noki nineke. Noki ni e fawa
raboneke.
26 Teoso Kanamori era narifaka, e kitara e. E
ora ni watora Teoso Kanamori ta Teoso ha naka,

e ati taborobone ya, sokoko nari, e sokoko ni
nima, ati abono watarari.
27 Teoso Kanamori Teoso yama hinofa wato ka
Teoso ka mera ha kite amaka Teoso ni ya. Teoso e
ati boti wato Teoso yama hinofa Kanamori wato
naka.
28 Teoso e nofaha e ya Teoso tabe yama amosa
hiri te amaka fara yama tohaha ya. Era ha
nemari amaka fare ati ya.
29 Era kakatikehimatamonaka e watara e mata,
biti nima e nabone ati nari. Biti nisori me
tamahabone ati nematamonaka.
30 Era watohi era ha nemari amaka. Hinaka
me era tonihawahematamonaka. Yati era toni-
hama nebonaka yama toyabo ya, e amosabone
e.

Teoso era nofi fawa rebonaka.

31 Himata nima e ati ribe waha? Teoso era
kasome ya hibake era nabowehiba amara?
32 Biti kayaware biti ta nematamonaka,
e ehene hiyara manakone nahabihibonaha.
Makoni era kakawa nebonaka yama nafi ya.
33 Fare Teoso me hiwasia hinaka me hiniheme-
temoneke. Hibake ati yana neba amara, me ihi
hiyaramone ati nari?
34 Kirisito Sesowi ahabematamonaka. Yati
nama nematamonaka. Itari naka Teoso ka
kanihina ka ya, e ni ya Teoso yahehibona narabo
nima nari. Teoso era kakoba ama?
35 Hibake ehene Kirisito era nofi fawa raba? E
ka one yama hiyara ya era me hiri kana Kirisito
era nofi fawa neba e ama? Yama nawaha e hiri
na Kirisito era nofi fawa neba e ama? Era me
wati kani ya Kirisito era nofi fawa neba ama? E
tefe ahabi ya Kirisito era nofi fawa neba ama?

E ka makari watamari ya Kirisito era nofi fawa
neba ama? E ni ya yama yofina ni ya Kirisito era
nofi fawa neba ama? E ka one era me nahabi ya
Kirisito era nofi fawa neba ama?
36 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Ota one otara me nahabihabone me ati fara
tohineke, tiwa ota nofi karo. Ofeya me me
waka hinahabone me nima ota nineke",

ati ke.
37 Afa yama nafi e hiri na e kitake mata ya
Kirisito ehene, era nofahari.
38-39 Yama watateraboneke, ihi Teoso era nofi
fawa naba ka yama, Kirisito Sesowi e ka Hiti tohe
karo. E ahabi ya Teoso era nofi fawa rebonaka.
E sawi ya yama nawaha e hiri na Teoso era
nofi fawa rihi nebonaka. Towisawa me ati
hiyakerene Teoso era nofi fawa rihi nebonaka.
Teoso nanarifa me toha, hibayata ka yama toha,
yama toyabo ka yama toha, hinamati me toha,
bofe ka yama toha, neme ka yama toha, yama
one tohakene Teoso era nofi fawa rihi nebonaka.
Keye amakere.

9

Baoro soteo mera nofehimatamonaka.

1-2 Ota one me okomina okibone, soteo mati.
Oko yawi nafike, ota one me ihi. Oko yawi
fara tohake. Keye hiri okere, Kirisito ka ohi
karo. Keye hiri oramone owati boti ati, ke, Teoso
Kanamori ehene.
3 Kirisito owa nofamare ya ota one mera
kasome ya yama amosaboneke owa ni ya. Teoso

owa nabowe ya ota one mera kasoma ne ya yama
amosa naboneke owa ni ya.
4 Ihayeo me amake. Teoso biti me hini-
hemetemoneke. Teoso hiwa namohimatamon-
aka me ni ya, amosari mata ya. Teoso mera
kakatomehibona ati nematamonaka. Teoso ka
yama hani ta nematamonaka me ni ya. Teoso
ka yobe sawihimatamonaka me baikani ya, me
ha hibona ka taboro. Teoso mera kakawebona
ati nematamonaka.
5 Afa me ka iti memetemoneke, Abarao mati.
Kirisito watehi me ka owamatamona amaka. Efe
Teoso amaka, yama nafi Hiti. E nafi ati fara
tohaha tohatehaboneke, amosemona e ati na e
ati. Ame.
6 Teoso yama hiri hinahabone hina yama he
kasawarihaba watateraboneke. Ihayeo me nake,
Ihayeo yokana me amara mati, Teoso ka me
amara mati.
7 Abarao ka noti me na, ke, Abarao ka noti
yokana me amara mati, Teoso ka me amara mati.
Teoso ka yama hani Abarao kamina ati e te
amake ahi:

"Isaki biti me ta tika noti yokana me tohahaba
me amake",

ati ke.
8 Teoso ati e ne Abarao biti me nafi amara Abarao
biti yokana me tohahamone ati nematamonaka.
Hine ya me hikamina Abarao biti yokana me
tohate me amake.
9 Teoso ati e nematamonaka ahi:

"Afa yama ya ano one ya Sara biti nehibonaka,

owati ihi",

ati nematamonaka.
10 Hebeka biti me fama nemetemoneke, ota ka iti
Isaki ya famaharo.
11-12 Biti me watari ya mata Teoso ati e nemata-
monaka ahi Hebeka ni ya:

"Taiti yoto ke narifebonaka",

ati nematamonaka. Me ihiba wataremete-
moneke mata, me watari karo. Me ihi amosa
watarihi me ihi hiyara watarihi nemetemoneke
mata. Hine ya Teoso atimatamona amaka. Teoso
era ha te amaka, e ehene amara ya.
13 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Yako ta onofa Isao onofa okere",

ati ke. Teoso Yako ha ne Esao ta ha rematamon-
aka.
14 Himata nima e ati ribe? Teoso ehene hiyare
awane? Teoso ehene hiyareba watatere amaka.
15 Teoso yahasa te amaka e ni ya. Ati e
nematamonaka ahi Mowisei ni ya:

"Me ihi hiyara me ni ya oyahasa onahabone
ona fara owati ya oyahasa onahabone oke
me ni ya. Haha me onofabone me ona me
onofabone oke fara owati ya",

ati nematamonaka.
16 Teoso era wasihibona ati ne era wasite amaka,
e ati amara ya, e ehene amara ya. Era wasite

amaka, yahasa ne kari e ni ya.
17 Teoso ati e nematamonaka Farao ni ya, hinaka
yama hani ya:

"Towisawa tiwa onihamaro ama oke, oko kiti onamoabone owa me nafi ni ya, bofe ka mati, me nafi owini hiri nabone owa. Owehene tikitaramone me ati nabone onahara oke".

18 Teoso yahasa nebona ati ne yahasa nebonaka.
Me ati kasiroabone me hinaha me ati
kasiroaboneke fare ati ya.

Teoso era ha nematamonaka, amosi namohibonaha.

19 Tiwati e naba tiwa awine tike ahi: "Himataba me ihi hiyaramone Teoso ati neba amara? Fare Teoso ati ya yama hiyara me hiri te me amake", tinahaba tiwa awine tike.
20 Hike ama tiri? Teoso ama tikere. E ama tike. Himataba Teoso hora tine tiri? Boti e hiri ni ya boti ati yana naba ama, era hora naro? "Himataba e onaha owa hiri tina ama tiri?" boti ati naba ama?
21 Atabo boni oharia beri one yama amosa wiye toha, beri one yama aamosa raba na wiye toha, naboneke. E ka owa boti yoro tokana hiri ne ya e hora neba watarebonaka.
22 Boti hihiri ehene nima Teoso ehene ne ehene e ne awaka ahi: me one hiri te amaka, mera waka nebonaha. Me ihi hiyara mera kako ya mera waka tehibonaka, kiti namohari. Yama noki naka, mera waka rari mata,

23 amosi namohibonaha me ni ya. Me one ni
ya yahaka. Afa me amosatehabone ati nemata-
monaka hibati ya, me watari ya mata.
24 Afa me e amake, Teoso era ha ne e, soteo me
toha, bara me toha, na me e.
25 Teoso ati e nematamonaka Oseya ka yama
hani ka ati:

"Oko me amara oko me onihabone oke. Me onofibara me onofamone onahabone oke waha me ni ya".

26 Teoso ati e nibehimatamonaka ahi:

"'Oko me te amakere', ati nematamonaka. Afa ati yana ne ka tabora ya ati yana namatase-hibonaka, ati e nari ahi: 'Teoso yati ne ohaha okatao me te amake', ati nebonaka".

27 Isaiya ati e, nematamonaka ahi, Ihayeo mera
kamine ati kitahari:

"Ihayeo me tamake, siki boni nima me na mati. Me nafi amara Teoso kasomebonaka, me tamara mera kasomari.
28 Teoso bofe ka me nafi ihi hiyara me ihi man-
akone nahabitehibonaka hibati ya, fara yama
hikaminaha hiri nari",

ati nematamonaka.
29 Isaiya ati taiti e nematamonaka ahi:

"E ka Hiti yama nafi Hiti tohahi ati ehene e ka one me tamara me hasi narake. Yama e ri ya,

e nafi ahabene e amake ahi, Sotoma Komoha famaha ka me nima",

Isaiya ati nematamonaka.

Soteo Teoso ati me nofakere.

30-31 Himata nima e ati ribe? Mowisei ati ka yama hani Ihayeo me kihaha Teoso ka me tohahamone me ati na Mowisei ati nima me ihi remetemoneke. Soteo me amara me ta Teoso ka me tohawake, Teoso ati ehene, Teoso ka me tohawahaba me atiba yana ra mati. Teoso ka me tohawake, he ati me nofi karo.
32 Himataba Teoso ka me tohara me awineri, Ihayeo mati? Teoso ka me Teoso me hinihabone me ati te me amake, fara me ka yama amosa ihi. Teoso ati me nofakere, Kirisito me nofara mati. Yati ya e tara tokana e sonaha nima me nineke.
33 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Yama te awa ha, yati, obaharo Siao ya, me tara tokibone karo. Afa yati ihi me foro naboneke. Haha he ati me nofaha me kokoma niba wataraba me amake".

10

1 Ota one mati, Ihayeo me kasomi owa oke kasiro ya. Me ha okine oke Teoso ni ya.
2 Me ka yama ahi ni nafike, Teoso yama hinofamone me hiri na mati, Teoso yama hinofa me watora mati.
3 Teoso ehene amose me watora me ati e te me amake ahi: "Fare Mowisei ati nima e ehene nabone eke, e ehene amosabone e, Teoso ka me

e tohahabone e", me ati te me amake, Teoso ka
hawi yokana me nofara mati.
4 Mowisei ka yama hani Teoso ta nematamon-
aka, Kirisito kaminebonaha. Kirisito ati e nafi
nofahabone Teoso ati te amaka, Teoso ka me e
tohawahabone e.
5 Mowisei ati e nematamonaka ahi:

"Efe ati nima tiwehene ni ya tisawiabone tike
Teoso ni ya",

ati nematamonaka. Ati e ne ati nima e ehene ni
ya e amosabone ati nematamonaka Teoso ni ya.
6 Teoso ati e nofahabone Teoso ati nematamon-
aka, e amosabone e Teoso ni ya. Mowisei ati owa
amaka hari:

"Te ati boti e rabone teke ahi: 'Hike tokehiba
amara neme ya (Kirisito kakisamehibana)?'
te ati rabone teke",

ati nematamonaka.
7 Mowisei ati owa amaka hari tasa:

"Hibake tokiseba amara e abohi taboro ya
(Kirisito kakimisamebana)?"

ati nematamonaka.
8 Mowisei ati owa te mitahi, ati e nari ahi:

"Teoso ati tohaba kara te ni karo. Teoso ati
sawika te inohoti ya. Ati sawi naka te ati
boti ya",

ati nematamonaka. Mowisei ati e ne Teoso ati

yati ota kamine kaminematamonaka. Kirisito ati
e nofahabone Teoso ati nemona ota ati te ota
amake.
9 "Tika Hiti Sesowi tohehimona tini ya, Teoso
hiri hiname yati namehimona tina tini ya tiwati
boti ya, Teoso tiwa kasomebonaka", ota ati te ota
amake me nafi ni ya.
10 E ati boti e na Teoso hinaka me era tonihe-
bonaka. E ati e na Teoso era kasomebonaka.
11 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Haha he ati me nofaha me kokoma niba
wataraba me amake",

ati ke.
12 E nafi ka Hiti oharika, soteo me toha, bara me
toha, na me e. Me aate hine mera kakawaka
yama amosabote ya, me nafi.
13 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"E ka Hiti haha me aate hine mera kasome-
bonaka, me nafi",

ati ke.

14 Himata nima aate ni me hiraba, ati me
hinofarahari? Himata nima ati nofi me hiraba,
tamine me himitarahari? Himata nima tamine
miti me hiraba, me hikaminare ya me ni ya?
15 Himata nima kamini me hiraba, me me
yoseri ya? Teoso ka yama hani ati e te amake
ahi:

"E yayai nabone e ke, me kobo nake hiyara
amosa me kamini ya",

ati ke.
16 Ihayeo me nafi amararake, ota ati me nofaha
mati, hiyara amosa ota kamina ota. Isaiya ati e
nematamonaka ahi:

"Ota ka Hiti, me ota hiyara ota ati me no-
fakere",

ati nematamonaka.
17 E one Kirisito tamine me kamina me ati e mita
Teoso ati e nofawate e amake.
18 Yama me mitara me awine? Yama me mita-
harake. Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Tabora nafi ka me ati me mitaharake",

ati ke.
19 Ihayeo Teoso ati me watora me awineni?
Mowisei ati e nematamonaka ahi baha:

"Hibati ya bara oko me toharamaroke. Oko me
onihawaha me ihi te yawahabone onahara
oke, fara me nima te nabone te ati na
te. Yama me watoramone te ati na te
yawahabone teke owehene te awi ya",

ati nematamonaka.
20 Isaiya ati yana nematamonaka, habo bayihari,
ati e nari ahi:

"Owa me siba ra owa me wasiharake. Owini
me hiri ra owa onamoara oke me ni ya",

ati nematamonaka.
21 Isaiya ati e nematamonaka ahi, Ihayeo me ta

mera kaminari:

"Fara yama we nima omano ta tokanara oke me ni ya, me ha ona owa, owati me nofara mati, me ha okene me ati ra mati, me kasiroa mati",

ati nematamonaka.

11

Teoso hinaka mera were towitikara.

1 Teoso Ihayeo mera were towitino ama, hinaka mati? Teoso Ihayeo mera were towitirebonaka. Ihayeobisa ama oke. Abarao ka noti ama oke. Oko ete amake, Bisami tohaharo.
2 Teoso hinaka mera were towitikara, mera wasihimata, me watari ya mata. Teoso ka yama hani ati one te watorini, Eria kaminaro, Ihayeo me ihi hiyaramone mera kaminari Teoso ni ya?
3 Ati e nematamonaka ahi:

"Ota ka Hiti, tiwati kakamina me me waka narake. Tika tana me katomarawarake. Hasi onakosahara oke. Owa me nahabibisahabone me ati narake",

ati nematamonaka.
4 Himata nima Teoso ati ramata he ni ya?

"Me nasa ke 7000 me tohaha mati, me foro ra mati Bahao nokosi ya, me okayawa mati, oko mebone mati",

Teoso ati nematamonaka.

5 Soteo me one tamara Teoso wasi nareka
hibayata ya, yahe kari.
6 Teoso yahi ehene amaka, me ka yama amosa
ihi amararo. E ka yama amosa ihi Teoso era
kasome ya, Teoso yahi ehene tohamarehibonaka.
7 Ihayeo himata me hiri rimete? Yama me
siba hina me wasiremetemoneke. Me one ta
hiwasiarake hibayata ya, afa Teoso me hikatika
mati. Me one Teoso ati nofararake, me tamaha
mati, Teoso ati ehene.
8 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Nokobisa me koro hikanarake Teoso ati
ehene. Me noki awarihi narake Teoso ati
ehene. Me narabi hawirihi narake, Teoso ati
ehene. Fara me tohasa ke, me tafira mati",

ati ke.
9 Tafi ati e nematamonaka ahi:

"Teoso me ka yama hiyara manakone tinahabi-
hahi. Me tafaha me bata tikanabone tike. Me
tara tokanaboneke tiwehene.
10 Me noki awaraboneke tiwehene. Me one ka
yama aahi me tinihahi me nahowateraba mati",

ati nematamonaka.
11 Ihayeo me tara tokanarake. Me foro naba
me ama? Me foro raboneke. Ihayeo Kirisito me
nofari ka Teoso bara me ta mera kasomareka.
Me me awaha me yawahabone Teoso ati nareka,
me nima me nabone me ati na mati.
12 Kirisito me nofari ka me nafi amosawahake,
me onebisa. Soteo yama me hikasawari ka bara
me ta me amosawahake, soteo me amara mati.

Manakobisa soteo Teoso me hiwasia me nafi hiyara amosa me nofawai ya yama amosaboneke kasiro ya.

Soteo me amara mera Teoso kasomaka.

13 Soteo me te amara tera ohiyara okibone waha. Teoso hinaka yoyose owa tonihemari amaka, ati okominehibonaha soteo me amara me ni ya. Oko yama ahi ni kitake, Teoso ka yama ahi ona owa.

14 Haha yama hiri onaha ota ka one me awahabone onahara oke, me yawibone karo, soteo me amara me nima me nabone me ati nibone karo, Teoso mera kasomabona karo, me one.

15 Soteo mera Teoso kako bara mera ha nematamonaka, me ya tabebonaha. Soteo hiyara amosa me nofawai ya, e ahaba yati namaha nima me naboneke.

16 Bao ime e hiri na bao e hiri ni ya bao hiri ni taiti e ta ni ya Teoso ni ya, efe bao ime nafi Teoso ka hinama amaka. Awa habi e ta ni ya Teoso ni ya, afa awa ini nafi Teoso ka hinama amake.

17 Teoso soteo me tamaha mera nofaremata-monaka, me kote tirohari, awa ini tiro ni nima. Orifa yama kabani ka ini nima te nineke. Teoso ati te nofawaha Teoso tera kobobo nihimata amaka hinaka orifa ate amosa ya, fara hinaka me ni ya. Te yayai ke, hinaka orifa ate fehe te fawaha te, kimisaro habi ya.

18 Tera te kahiyararabone teke, me te awaha te, Teoso me bata hina mati. Awa ini me te amake. Awa habi me te amakere. Awa habi awa ini natafate amake. Awa ini awa habi natafatera amake.

19 Te ati e naba te awineke ahi: "Teoso awa
ini itibasareka, owa nawanawahebonaha", te ati
naba te awineke.
20 Keye amakere. Teoso mera bata nareka,
he ati me nofara mati. Tiwana tike, Teoso ati
tinofi karo. Tiwa tikahiyararabone tike. Tiwa
tekatomahi.
21 Teoso awa ini bote aawawa rareka. E
nebonaka bisa tiwa ni ya, ati nofi fawa tine ya.
22 Me one ni ya Teoso yaha, me one ni ya hama,
te amaka. Hamate amaka, he me nofamaraha
me ni ya. Yahehibonaka te ni ya, nofi te fawa re
ya. Nofi te fawa ne ya tera bata nebonaka.
23 Sesowi ati Ihayeo me nofawamatasi ya mera
kobobo nimatasebonaka orifa ate ya. Teoso
yama e na hiri ni watote amaka.
24 Hibati ya me kobobo nemeteke. Makoni
Teoso mera nawanami watote amaka, fara me
ate ya, tabora ka orifa ya. Hibati ya soteo me
te amara te kobobo remete te amake tabora ka
orifa ate ya. Yama kabani ka orifa ate ya Teoso
tera bata ne tera kobobo nimata amaka, tabora
ka orifa ate ya.

Ihayeo me kasomi hawa tohahaboneke.

25 Ota one mati, yama te watohabone onara
oke, Teoso wati hikanemete, hibati ka me hi-
watorehemete. Tera te kahiyarariyahi. Teoso
bara me tamaha mera kasomaka mata. Soteo ati
me hinofa hikara mata. Bara me hinofa mera
kasomi hawa tohe ya
26 Ihayeo me kasomi hawa tohahaboneke.
Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Ihayeo me kakasomabona Siao ya yana tone kakehibonaka. Me ka yama hiyara nafi nahabihibonaka, Yako ka noti mati.
27 Owati okominabone oke, me owakatomabone ona owati. Me ihi hiyara wati owahamarabone oke waha",

ati ke.
28 Hiyara amosa me nofara Teoso mera nofamarareka, tera nofehibonaha, ha te. Teoso mera nofasa ka, ati katamore kari me ka iti me ya. Teoso mera kakatikehimatamonaka.
29 Teoso soteo mera ha nematamonaka, hinaka mebone mati. Ati tohawarebonaka. Mera kakawebona ati ne ati tohawarihi nebonaka.
30 Hibati ya Teoso yama hinofara te hiri nemete te amake. Teoso yahawaka te ni ya, soteo ati me hinofamare kari.
31 Yama Teoso hinofara me hiri narake, fara te nimetema. Teoso yahawamebonaka me ni ya, fare yahi nima te ni ya.
32 Yama hiyara hihiri me tohaha Teoso mera namoka, me nafi tohaha mati, yama hinofa hiri ni me watoramone ati nari, Teoso yahehibona ati nari me nafi ni ya, soteo me toha, bara me toha na me ni ya, yahehibonaha me nafi ni ya, soteo me toha, bara me toha na mati.

Teoso yama amosa hiri ni watoka.

33 Teoso ehene wato yokana e tohatera e amake, ehene amosi mati tohahari, ehene nafi. Teoso yama amosa hiri ni watoka.
34 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"E ka Hiti ati boti hike watora? Hike narabo
nima hinehiba amara?
35 Yama manakone Teoso nahabihiba
watateremonaka, yama e ta naba watari karo he
ni ya",

ati ke.
36 Yama nafi hiri nematamona amaka. Yama nafi
nake ehene. Yama nafi hinakabone amake. Me
ati fara tohaha tohatehaboneke, amosemona me
ati na me ati. Ame.

12

Tera te ta nabone teke Teoso ni ya.

1 Ota one mati, te narabo nima okibone. Teoso
e nafi ni ya yahaka. Makoni aya bani me e ta na
me ta ni nima, tera te ta ni nabone teke Teoso ni
ya. Bani me abowi e ta na te yati na tera te ta
nabone teke Teoso ni ya. Teoso ohari ni ya era
e ta nabone eke. Yama e na e hiri na e ehene
nofaka. Yama e na amosaboneke ahi, Teoso e
narifibone karo.
2 Bofe ka me nima te rabone teke. Te tohawa-
habone teke, Teoso ehene, te ati boti tohawai
karo. Te ehene e ni ya yama Teoso hinofa te
watohabone teke. Yama te watohabone teke afa,
amosaro. Yama Teoso hinofa hiri ni te wato
nabone teke, yama amosa hiri ni te watoha te.

3 Teoso yahe ka owa ha nemari amaka hinaka
yoyosebona owa. Makoni te narabo nima ona-
habone oke. Amosi mati te tohahamone te ati
rabone teke. Tera wato yokana te tohahabone
teke. Teoso tera kakawehimataka yama yoro
tokana ya, ati te nofe kari.

4-5 E abono oharia nima e nineke, Kirisito ka me e. E abono kote kobobo ni tamate amake. E abono kote ehene hiyaya te amake. Kirisito ka me e toha e e nineke, e kataba e.

6 E abe kasomate e amake, e abe kasomi hiyaya na e, Teoso ati ehene, yahahari. Ohari Teoso ati kaminebonaka. Teoso yama hikaminamone hinaha kaminebonaka me one ni ya.

7 Owa me one narifebonaka, Teoso ati ehene. Me narifi nataminehibonaka. Owa mera kanawana nebonaka, Teoso ati ehene. Me kanawani nataminehibonaka.

8 Owa me one yayai nihibonaka. Owa yama ta nebonaka me one ni ya. Yama kayaware-hibonaka. Owa mera yosehibonaka. Mera kakatomi nataminehibonaka. Owa mera ka-somebonaka Teoso ati ehene. Me ni ya yaware-bonaka.

9 Te one me te nofahamone te ati na me te kakorahabone teke te ati boti ya. Yama hiyara te nofarabone teke. Yama amosa ta te nofahabone teke kasiro ya.

10 Te abe nofarawahabone teke, fare e ka niso nofi nima. Te one me amosi fiya tonahamone te ati nabone teke, te amosi ya.

11 E ka Hiti narifi te kitahabone teke te yayai na te, "Yama onofa okere", te ati ra te.

12 Te yayai nabone teke, Teoso te noki na te. Yama nawaha te hiri na yama te noki nabone teke, te yawara te. Teoso ha ni te fawa rabone teke.

13 Yama me kihamara me ka yamabone te ta nabone teke, Teoso ka mati. Te one me te amo nihabone teke te ka yobe ya.

14 Te ka owa ehene hiyare ya te ni ya, te kaha-
banarebonaka Teoso ni ya. Teoso hinofebona te
ati nebonaka.
15 Te ka owa yayai ne ya te yayai ni sawihabone
teke. Te ka owa ohi ne ya te ohi ni sawihabone
teke.
16 Te abe nayawarahabone teke. Te amosa-
mone te ati rabone teke. Me honara me te
tohirabone teke. Yama te watohamone tera te
kahiyararabone teke.
17 Tika owa yama hiyara hiri ne ya tiwa ni
ya, yama hiyara hiri tiriyahi he ni ya. Tera te
kakatomahabone teke, yama me hinofa te hiri
nabone te.
18 Te one me te yaro riyahi, tera me mono naba
mati.
19 Yama hiyara manakone te awariyahi. Yama
hiyara manakone Teoso awehibonaka. Teoso ka
yama hani ati e te amake ahi:

"Me ka yama manakone owahabana oke ha
owa, e ka Hiti ati nareka".

20 Tika manakone tiwarabone tike. Tiwa kakako
fimi ya tefeba ta tinaho. Bakasi awe ya tinafawa
tinaho. Tiwehene e ni ya tiwehene kokoma
nebonaka.
21 Te ka one yama hiyara ya tera me hiri kana me
ihi nima te ehene rabone teke. Me te nofahabone
teke, te nima me nabone mati.

13

Kofeno me ka hiti me ati te mitahabone teke.

1 Kofeno me ka hiti me ati te mitahabone teke.
Teoso ehene amaka, towisawa me me toha mati,
me nafi. Kofeno me ka hiti me watatera me
amake, Teoso ehene me amara mati.
2 Towisawa me te nofamari ya Teoso ehene
te nofamarabone teke. Teoso mera kakobonaka,
me ihi e na mati ahi.
3 Yama hiyara e hiri na towisawa era me
nawatote me amake. E ehene amosa era
me nawatotera me amake. Towisawa me te
nakomeraba yama amosa te hiri nahi. Towisawa
me ati amosaboneke te ni ya.
4 Towisawa Teoso me narifate me amake, tera
me narifabone mati. Te ehene hiyari ya te
watohabone teke. Towisawa era me kosi te me
amake, Teoso ati ehene. Teoso me narifake,
yama hiyara manakone me nahabiha mati.
5 Makoni towisawa me ati te mitahabone teke,
tera me kosi rabone mati. E e na amosaboneke
Teoso ni ya bisa.
6 Makoni yinero e ta te e amake kofeno ni ya.
Towisawa Teoso ka yama aahi me amake, kofeno
ka yama me kakatoma mati.
7 Kofeno yama hinofa nafi te hiri nabone teke,
yinero te ta na te. Towisawa me te nofahabone
teke.

Te abe nofahabone teke.

8 Me one ka yinero manakone ta ni te kerewe
rabone teke. Hine ya te abe nofi ka yama
manakone te ta kabote ri ya yama siba raboneke.
Te abe nofi ya Mowisei ati nima te ehene nabone
teke.
9 Mowisei yama tamaha kaminematamonaka,
e naro ahi:

"Tifana tika yibote amara ahi tirahabone tike. Te ka owa tinabowarabone tike. Te one me ka yama tibotirihi nabone tike. Me one ka yama aawawa tirahabone tike".

Yama one kamina nematamonaka. Yama nafi hikamina yama oharia nima narake hikamina-haro, ati e nari ahi:

"Fara tiwa tinofa tiwa nofi nima te one me nofi tinahabone tike".

Te ehene e ni ya, Mowisei yama hikamina nafi te hiri nabone teke.
10 Te one me te nofi ya yama hiyara ya me te hiri karahabone teke. Te ehene e ni ya, Mowisei yama hikamina nafi te hiri nabone teke.

Yama amosa e hiri nabone eke.

11 Yama e watoke haro. Teoso era kasomabona ka yama amo ni yaboraboneke. Afa yama amo ni yabori ya Sesowi ati e nofawahamaro e amake. Makoni yama amo ni tohake ayata ya. Afa yama ya te tonokoabone teke.
12 Yama soki ahabakibone. Yama wehe yabo-makekere. Makoni yama soki ka yama hiri ni e fawa nabone eke. Saotato me ye hone e yabahabone eke, yama wehe ka yama e hiri nabone e.
13 Yama amosa e hiri nabone eke, Teoso ka yama amo nibone e wati nawaha e. E tafi nafirabone eke ayaka ya. E hanorihi nabone eke. E ka yibote amarawara e ahi narawarabone eke. E abe mono rabone eke. E abe ka yama aawawa rabone eke.

14 E ka Hiti Sesowi Kirisito e weye nabone eke,
makari weye ni nima. E ati boti hiyara yama
hinofa hiri ni e wati karahabone eke.

14

Te one me kitara me te tohirabone teke.

1 Te one me kitara me te tohirabone teke, yama
tamaha Teoso nofaremona me ati na mati. Afa
yama ihi me te hora rabone teke.
2 Yamata nafi e kabahabone Teoso ati ne
awaka, me one ati ke.
3 Bani ime tikabaha bani me kabara me tahi
tirahabone tike. Bani tikabara bani me kabaha
me ihi hiyaramone tirahabone tike, Teoso me
hora hira mati.
4 Himataba me ka yama aahi me hora tina
ama tiri, tika yama aahi me amara mati? Me
ka hiti ati hiyare ya ati hiyarihi, ati amose ya ati
amosa neba awaka, me ihi awahari. Me ka Hiti
Teoso tohe mera hora rebonaka. Me ihi amosaba
awineke Teoso ati ehene.
5 Yama wehe one amosamone me one ati ke
Teoso ni ya. Yama wehe fara hinamamone me
one ati ke. Yama amosamone tiwati boti hina
hiri tinahabone tike.
6 Yama wehe one amosamone me ati na hine
me nake. Teoso yama hinofa me hiri nabone me
ati ke. Me one yama nafi kaba hine me tohake,
"Teoso faya amake", me ati na mati. Teoso yama
hinofa me hiri nabone me ati ke, bisa. Me one
bani kabara hine me tohake, "Teoso faya amake",
me ati na mati bisa. Teoso yama hinofa me hiri
nabone me ati ke.
7 Fara yama e nofa e hiri tera e amake. Fare e
ati ya e ahabatera amake.

8 Teoso e narifa e sawisa nineke. E ahabi ya e
ahababone eke Teoso ati ehene. E ahabari ya e
ka Hiti ka me e tohake. E ahabi ya e ka Hiti ka
me e toha nabone eke.
9 Kirisito ahabe yati namehimatamonaka tasa,
e nafi ka Hitibonaha, e ahaba toha, e yati na toha
na e.
10 Makoni himataba te one me ihi hiyaramone
tine tiri? Ha tiwa himataba te one me tahi tine
tiri? E nafi naohabone eke Teoso nokosi ya,
itariari hinaka towisawa iitari ya, e nafi ehene
manakone nahabihibonaha.
11 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"'Yati ote ama oke', e ka Hiti ati nareka. Me
nafi foro naboneke onokosi ya. Teosomona
owa me ati naboneke, me nafi",

ati ke.
12 E ehene e kaminaterawabone eke Teoso ni ya
e nafi.

E ehene e ka one yama hiyara me hiri riyahi.

13 Makoni e abe hora rabone eke. E ehene
e ka one yama hiyara me hiri riyahi, me to-
sawarirabone mati.
14 E ka Hiti Sesowi ehene owati e nara oke ahi:
Yamata nafi amosa awineke Teoso ni ya. E one
yamata one me kabarabone Teoso ati nemona
me ati ni ya, afa yamata me kabi ya yama hiyara
me hiri naboneke.
15 Sesowi nonofa me one yamata one me
kabarabone Teoso ati nemona me ati na, afa
yamata tikabi ya me nokosi ya, me tinofara tiwa
awine tike. Kirisito ahabematamonaka, afa mera

nofahari. Afa yamata me kabi ya yama hiyara me hiri naboneke. Me tosawarihaba me amake tiwehene.

16 Yamata one e kabahabone Teoso ati hiyaremona me one ati na, me ati ihi afa yamata tikabarabone tike, Teoso ati hiyareba wataremona tina tiwa, ha tiwa.

17 Teoso ati hiyareba watatere amaka, yama e kaba yama e fawa na era awahari. Yama amosa e hiri nabone Teoso ati ka e ati boti amosa e, e yayai na e, Kanamori ehene.

18 Te ehene e ni ya Kirisito te narifabone teke. Teoso te ehene nofehibonaka. Te ehene me one nofa, naboneke.

19 Makoni e abe mono rabone eke. E abe narifabone eke, e yanahabone e.

20 Te one me tinahabiharabone tike yamata ihi, Teoso ka me tohi karo. Yamata nafi amosa awineke Teoso ni ya. Te one yamata one me kabarabone Teoso ati nemona me ati na, afa yamata me kabahabone tirahabone tike. Afa yamata me kabi ya yama hiyara me hiri naboneke.

21 Tiwehene te one yama hiyara me hiri raba bani me tikabarihi, fi tifarihi, yama one hiri tirihi tinahabone tike.

22 Afa yama tamine te kaminarabone teke te one me ni ya. Kamini te ohariaboneke Teoso ni ya. Yama Teoso hinofaramone e ati na yama e hiri ra e ehene amosaboneke Teoso ni ya.

23 Te one yamata one me kabarabone Teoso ati nemona me ati na, afa yamata me kabi ya me yawahaboneke me ati boti ya. Yama e hiri rabone Teoso ati nemona e ati na afa yama e hiri ni ya e ehene hiyarabone eke.

15

Yama me hinofa ta e hiri nabone eke.

1 Yama amosaboneke haro, e kitaha me kitara me e noki ni ka yama. Fara yama e nofaha e hiri rabone eke.
2 Yama me hinofa ta e hiri nabone eke, me yanibone karo.
3 Kirisito fare yama hinofa hiri rihi nematamonaka. Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Tiwa me hora na owa me hora, narake",

ati ke.
4 Teoso ati kakamina yama me kaminemetemoneke me ka yama hani ya, era me kanawanahabone mati. Teoso ka yama hani era kanawanake, Teoso e noki nabone e, e kiti fawa ra e.
5 Teoso era kanawana naka, e kiti fawa rabone e, e yawara e. Efe ehene te abe mono rihi, nabone teke, Kirisito Sesowi ka me te tohi karo.
6 Te nafi tohi ohariabone teke, e ka Teoso amosemona te ati na te, e ka Hiti Sesowi Kirisito bati tohahari.

Te abe tohirabone teke.

7 Te abe tohirabone teke, fare Kirisito nima, tera tohirari. Te ehene e ni ya Teoso amosemona me ati naboneke.
8 Kirisito kakehimatamonaka soteo mera kasomebonaha. Ota ka iti me ni ya Teoso yama hikaminehemete nima Kirisito ehene nematamonaka. Teoso keye hiri tere namohimatamonaka.

9 Ehene e nematamonaka, Teoso amosemona
bara me ati nibone karo, yahehimona me hina-
hari me ni ya. Teoso ka yama hani ati e te amake
ahi:

"Makoni owati yana nabone oke bara me
baikani ya, titaminahamone ona owati. Oy-
akabone oke tiwa ni ya",

ati ke.
10 Ati one amake haro:

"Bara mati, te yayai nahi, hinaka me ya te
kataba te",

ati ke.
11 Ati one amake haro:

"E ka Hiti te kahiyarahi, bara me te, te nafi.
Tabora nafi ka me hikahiyarebonaka",

ati ke.
12 Isaiya ati e nematamonaka ahi:

"Sese ka noti bara mera yosi yana tone-
hibonaka. Me noki hinehibonaka, yama
hikaminaha hiri nebonaha",

ati nematamonaka.
13 Teoso tera yayai nihibonaka. Ati nofi te fawa
rihi nebonaka, te watora te ehene. Ati ehene
noki ni te fawa rihi nebonaka, Kanamori kiti
ehene. Teoso ehene yama e noki te amake.

Kirisito Sesowi onarifa oke.

14 Ota one mati, tera owato oke, yama amosa
hiri ni te oharia te, me one ni ya. Yama te watoke,
te abe kanawanibone ka yama. Teoso ati wato
yokana te tohake.
15 Yama hani ya tera hohora raba onahara oke,
te ati katamoribone karo. Teoso owa yose ka
owehene e nara oke. Owa ni ya yahehi
16 owa yosehimari amaka, Kirisito Sesowi
onarifahabone owa, hiyara amosa okomina-
habone owa bara me ni ya. Sasetoti Teoso me
narifa me nima one oke. Bani me nima bara
me nineke, me ta ona mati Teoso ni ya, bani me
amosa mati Teoso ni ya, Teoso Kanamori ehene.
17 Oko yama ahi ni amosa awineke Teoso ni ya,
Kirisito Sesowi ehene.
18 Otaminahamone okere. Kirisito okahiyarine
oke kitahari, oko yama ahi ni kasomari, Teoso
ka yama ahi ona owa. Ati okomina yama onamo
ona ihi ati bara me hinofate amaka.
19 Yama fotaha onamote ama oke, Teoso
Kanamori kiti ehene. Hiyara amosa okomina
owaharete ama oke tabora nafi ya. Manako-
bisa hiyara amosa kamini hawa oha oka waha.
Serosarei ya yana ona Iririko ya kobo ona
hiyara amosa okominahamaro ama oke, Kirisito
tamine, yama nafi nima.
20 Hiyara amosa okominamaro ama oke,
Kirisito tamine me mitamatara me tabori ya.
Yobe hiri ni onofarahamaro ama oke, me one ka
yobe ewene mese ya.
21 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"He tamine me mitamatara he tamine me

mitahaboneke waha. He tamine me wa-
toaboneke waha",

ati ke.

Tera yaka ni onofa oke.

22 Tera yaka onahabone ati ni otamate ama
oke, yama owa nahatoa owa, Teoso ati okomina
owa tabora one ya.
23 Teoso ati okominiba ka taboraba wata-
makere fahi. Owati yana ni tamate ama oke ano
tamaha ya, okomabone ona owa te ni ya.
24 Esibaya ya okahabone tera owakosamabone
onahara oke, owa te narifabone te, okomabone
owa. Te ni ya oko sawi yabohabone ona oko sawi
yaborabone oke.
25 Okomamatabone onahara oke Serosarei ya
mata, Teoso ka me okasomahabone owa.
26 Akaya ka me ya Masetonia ka me tabaha
Serosarei ka Teoso ka me me kasomabone me
ati narake, me honara mati, soteo mati. Yinero
me yoro tokaniwamarake, me ta hinehibonaha.
27 Fara me ati ihi amake. Me ihi amosake, me
me tefe ni karo. Soteo Teoso ati me ta namaro
me amake bara me ni ya. Makoni bara soteo me
me kasomaboneke, yinero me ta na mati.
28 Me ka yinerobona ta ni hawa onihe ya
yinero nafi wara toni forima me onihi ya okoma-
bana oke Esibaya ya, tera owakosamaba owa.
29 Tera yaka oni ya yayai onahabone oke
Kirisito ehene.
30 Ota one mati owati te mitahi, e ka Hiti Sesowi
Kirisito ka me e tohaha e. Owa ora ni te fawa
rabone teke Teoso ni ya, e ora ni tabaha e, e abe
nofaha e, Teoso Kanamori ehene.

31 Owa te ora nabone teke, Teoso owa hasi
nihibona owa, Soteya ka Kirisito me nofara owa
me nabowarabone owa. Te ora, nahi, aya yinero
owakame me nofibone karo, Serosarei ka Teoso
ka mati.
32 Teoso ati amose ya tera yaka onahabone oke,
yayai ona owa. Tera yaka oni ya hasi onahabana
oke fahi, e tabaha e.
33 Te nafi ni ya Teoso sawihibonaka, e watora
e ehene. Ame.

16

Tera onofa oke.

1 Sesowi nonofa oyosebana oke te ni ya, Febi
tohaharo. Senikereya ka Sesowi nonofa me
kakasoma amake.
2 Te nofahaboneke, e ka Hiti ka tohaharo.
Yama amosaboneke, Teoso ka me ihi e ni ya.
Yama hikihara te ta nabone teke. Me nanarifa
amake. Owa narifi nofa narake.
3 Owati te kaminabone teke, Birisira ya Akira
me fama me ni ya, me onofamone owati. Kirisito
Sesowi ota narifamaro ota amake, me ya otaba
owa.
4 Me ahabinima namaro me amake, owa me
narifa mati. "Faya amake", one oke me ni ya.
"Faya amake", me ati, ke, bara Sesowi nonofa me
tohaha mati, afa me ni ya, me nafi.
5 Me onofamone ona owati te kamina niyahi
me ni ya, Birisira ya Akira me famaha me
ka yobe ka heoniao hihiri mati. Ibeneto toha
nebonaka, onofari, Asia ka Kirisito nofawai tai
tohehimarihi.

6 Maria ni ya owati te kamina, niyahi, onofa-
mone ona owati. Tera narifi nafihamoneke.
7 Atoroniko ya Sonia me fama, na me toha na
me ni ya, ota ka one mati. Me ya otaba ota
kibehamaro ota amake kateya ya. Kirisito me
nofibahamaro me amake, Kirisito onofamatari
ya. Sesowi ka yoyose me amosa me tohate me
amake afa mati.
8 Abiriato toha nebonaka, onofari, e ka Hiti ka
tohahari.
9 Obano toha nebonaka. Ota famimaro amaka,
Kirisito ka yama ota ahi na ota. Esitaki toha
nebonaka, onofari.
10 Aberi toha nebonaka, ehene Kirisito hino-
fatehari. Arisitoboro me toha,
11 Erotiao toha nebonaka, ota ka owa. Nasiso
me one toha naboneke, e ka Hiti ka mati.
12 Tirifena ya Tirifosa famaha toharawa
naboneke, e ka Hiti nanarifarawaha. Besiti toha
naboneke onofaro e ka Hiti ka yama ahi ni
nafihamaroho kasiro ya.
13 Rofo toha nebonaka, e ka Hiti hiwasimarihi.
Mati toha naboneke, okomi one tohaharo.
14 Asikirito toha, Ferekoti toha, Emi toha,
Batoroba toha, Ema toha, Sesowi nonofa me one
toha naboneke, me ya tataba mati.
15 Firoroko toha, Soria toha, Nereo toha, hi-
nakasima toha, Oriba toha, Teoso ka me toha
naboneke, me ya tataba mati.
16 Te abe noko bako totoma nakehi, Teoso ka
me te tohaha te. Kirisito ka me nafi tera me
nofahamone me ati narake, tabora nafi ka mati.

Tera te kakatomahi me ni ya.

17 Tera te kakatomahi, e abe mono nabone me ati na me ni ya. Afa me ihi e one Teoso nofi me fawa narake. Yama bara ya tera me kanawanineke, aya hiyara te mitibaha amara ya. Me ya te tabarabone teke.

18 E ka Hiti Kirisito me narifakere. Hine ya me nabati me nakaraboneke. Me ati watoha me me kahiyaranama hite me amake, yama me watora me me hikeyeha mati.

19 Tabora nafi ka te tamine me mitaharake, Teoso ati te tokatabahamone te. Makoni yayai oke. Yama te watohabone onahara oke, yama amosa te hiri ni ya yama hiyara te hiri rabone te.

20 Te ehene e ni ya Satanaisi te kasawari-habone teke hibati ya, Teoso ati ehene. Efe Teoso ehene e ati boti watora eke. E ka Hiti Sesowi yahehibonaka te ni ya.

21 Timotio tera nofehimona ati nareka. Teoso ka yama ahi naka, ota fami. Rosio toha, Sasao toha, Sosibataro toha me na tera me nofa na-mone me ati, narake, ota ka one mati.

22 Ha owa Tesio oha yama hani rarawi oha tera onofa onara oke, e ka Hiti ka ohaha owa.

23-24 Kayo tera nofa nemona ati ka. Osawi oke hinaka yobe ya. Kirisito ka me nafi toha na tera me nofahamone me ati, narake, Kayo ka yobe ya heoniao hihiri mati, Erasito toha nari, sitati ka yinero kakakatoma, Kowato toha nari, Sesowi nonofa.

Teoso amosemona e ati nabone eke.

25-27 Teoso amosemona me nafi ati tehaboneke, fara me ati tohaha mati, Sesowi Kirisito ehene. Teoso fare ohari yama nafi watote amaka. Te

kitibone ta nebonaka. Hiyara amosa nofi te fawa rabone teke, Sesowi Kirisito tamine, okominahari. Hibati ya Teoso eheneteba me watoremetemoneke, bara mera kasomatehibana. Hibayata ya Teoso era hiyaraka, hibati ka Teoso ati kakamina me ka yama hani ya. Teoso ahabatere owa yosehimari amaka, Kirisito okominahabone owa, bara me nafi tamine himitebonaha, Teoso ati me tokatabibone karo, ati me hinofe ya. Ame.

Teoso Ka Yama Hani

Jamamadí: Teoso Ka Yama Hani (New Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jamamadí)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
736b79e6-3611-53c1-a5f7-490d67da3c50